

3. Levočské vrchy na turistických mapách a v literatúre, zrušené turistické zariadenia.

Úvod tohto príspevku bude siahať do obdobia socializmu, kedy všetky staršie mapy Levočských vrchov boli označené bojzlivým slovom „tajné“. Vydávané boli takmer výlučne pre potreby ministerstva obrany a voľne ich nebolo možné kúpiť. Mnohí z nás ich mali, ale báli sa ich ukázať na verejnosti. V roku 1965 vtedajšie vydavateľstvo ČSTV Šport vydalo turistického sprievodcu „Levočské pohorie, Branisko“. Jeho autorom bol Dr. Jozef Ďurček a kolektív. Súčasťou uvedeného sprievodcu bola aj pomerne slušná mapa v mierke 1:100.000 podľa ktorej sa dalo orientovať v teréne. Bol to veľký prínos vo vydavateľskej činnosti pre tento región. Potom ale nastal takmer 25 ročný útlm. Až v roku 1989 vyšiel vo vydavateľstve Šport turistický sprievodca „Branisko, Čergov“ v ktorom sú opísané nielen vyznačené, ale aj zaujímavé trasy v Levočských vrchoch. Prvý vyznačený turistický chodník v 90-tych rokoch viedol z Kováčovej vily na Brezovú s ukončením v obci Hradisko. Vyznačený bol z dôvodu organizovania celoslovenského stretnutia čitateľov Krás Slovenska na Brezovej 27. mája 1989.

Po roku 1989 nastal v tejto oblasti rapídny obrat. Kartografické merania sa odtajnilo. Vojenská kartografia vydala už štyri vydania turistických máp „Levočské vrchy“. V českom vydavateľstve „Shocart“ vyšlo v roku 2006 prvé vydanie mapy „Spiš, Levočské vrchy“ v mierke 1:50.000. V tomto roku uvedené vydavateľstvo vydalo aj dobrú mapu „Pieniny, severný Spiš, Šariš“ v mierke 1:100.000 v ktorej sú pomerne dobre zaznačené pešie a cyklotrasy a aj komunikácie v Levočských vrchoch. Menší omyl je pri názve Hrby, kde omylom napísali chybný názov Blažov. Ten podobne ako aj názvy ostatných násilím vysídlených obcí na príslušných miestach chýba. Taktiež vyšlo niekoľko cykloturistických máp v mierke 1:100.000 v ktorých sú uvedené aj trasy v okolí Levočských vrchov. Posledné vydania máp sú už s podporou GPS, s časovými údajmi a sú voľne v predaji. Nechcem ďalej uvádzať ďalšie vydania máp inými vydavateľstvami a tlačiarňami, pretože vo väčšine prípadov išlo o nekvalitné vydania s mnohými chybami.

Keď ideme peši, alebo bicyklom po novej lesnej ceste zo „Sedla pod Krížovým vrchom“ smerom na Gehulu môžeme v hornej časti vidieť zvyšky múrov budovy nazývanej „Sklenár“. Vďaka iniciatíve Vojenských lesov Kežmarok bola pri týchto múroch osadená informačná tabuľa ktorá hovorí o tejto stavbe. Pravdepodobne išlo o prvú turistickú chatu v Levočských vrchoch. Nazývala sa „Corneliusova chata“. Vybudovaná bola na západnom svahu Krížového vrchu, v staršej nemeckej a maďarskej literatúre nazývaný „Gehol“. Do prevádzky bola daná 17. júna 1886. Okrem ubytovania poskytovala turistom aj stravovanie a občerstvenie. História chaty ukončila prvá svetová vojna. Po nej slúžil objekt krátku dobu ako obecná horáreň Ruskinoviec. V roku 1928 kúpil už opustený objekt Gustáv Reichelt, rodák z Ramerstadtu v Sudetách. Chatu zrenovoval, ale pre nedostatok hostí sa živil aj ručným brúsením skla. Z tejto doby sa až doposiaľ zachoval názov Sklenár. Dnes už len spomenutá informačná tabuľa pripomína osudy tohto objektu.

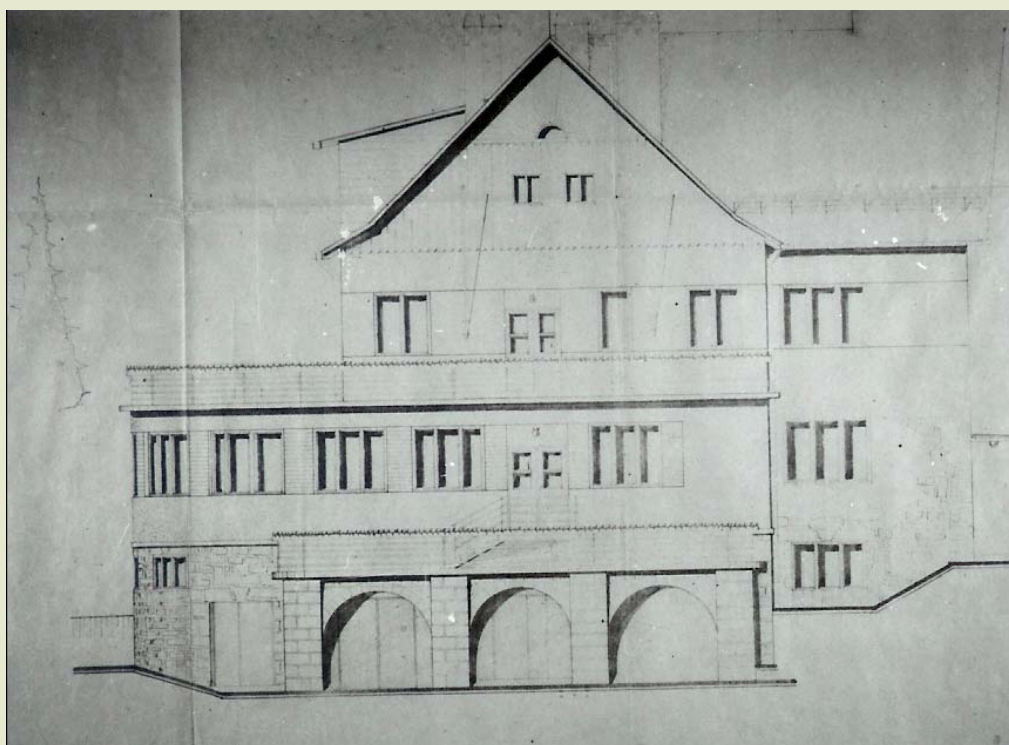
Centrom turistického diania v Levočských vrchoch v období medzi dvoma svetovými vojnami bola „Levočská chata KČST pod Javorinou“. Staršia generácia volala miesto chaty „Dvorčanka“, podľa názvu lúky nachádzajúcej sa pod chatou. Vybudovaná bola v roku 1932 odborom KČST (Klub československých turistov) v Levoči a s podporou mesta. V roku 1934 bola rozšírená. Mala 3 miestnosti a 22 lôžok. Vstupné do chaty bolo 1 Kč. Nocľah pre členov KČST bolo 3 Kč, pre dorast 1,50 Kč. Pre nečlenov KČST bol nocľah za 4,00 Kč. V zime bol príplatok jednu korunu. Celodenná strava stála 20,- Kč. Chata bola celoročne otvorená. V roku 1947 bola v blízkosti starej chaty postavená nová chata. Jej slávnostné otvorenie bolo 31. augusta 1947. Mala kapacitu 40 lôžok a 40 prísteliek. V tom istom roku bol za

chatami vybudovaný aj skokanský mostík na ktorom sa dosahovali skoky dlhé až 25 metrov.

Zriadením Vojenského obvodu boli obe chaty asanované. Stará chata bola zbúraná. Nová chata bola rozobratá a premiestnená do Zaľubice. Vedľa cesty tam stála až donedávna. Základové múry uvedených chat poznačil síce čas, ale je ich možno vidieť nad lúkou Dvorčanka, vzdialené niečo viac ako kilometer od pamätníka SNP pred Vinnou.

Z finančných prostriedkov ktoré dostali turisti za chaty pod Javorinou sa v roku 1958 začala budovať nová turistická chata pod Mariánskou horou. Žiaľ prišiel nerozumný príkaz krajského výboru komunistickej strany v Košiciach v znení „pre levočských pútnikov sa chata stavať nebude“ a bola po ďalšej stavbe. Chata mala byť moderne riešená. Navrhovalo sa prepojenie s plánovaným športovo-rekreačným strediskom v doline Rehrgrund kde sa počítalo s výstavbou lyžiarskeho a saňového vleku, vodnej nádrže a malých skokanských mostíkov. Zastavením výstavby chaty bol celý zámer zrušený. Levoča stratila, Košice získali. Nevyčerpané financie sa totiž použili na výstavbu plavárne v Košiciach. Z celého zámeru sa v doline Rehrgrund dokončila v akcii „T“ iba výstavba lyžiarskeho vleku Turdus. Zakonzervované múry nedokončenej turistickej chaty je možné vidieť pri sociálnych zariadeniach pod Mariánskou horou smerom od Levoče.

Ing. Ernest Rusnák

Takto mala vyzerat' turistická chata „Pod Mariánskou horou“,

Pri pozostatkoch „Corneliusovej chaty“